

Christian Knudsen (red.), *Institutionalismen i samfundsvidenskaberne*, København: Samfundslitteratur, 1989, 274 s., 190,00 kr.

Denne bog giver mindst to gode grunde til, at politologer bør studere økonomisk teori og helst økonomisk doktrinhistorie:

(1) Den økonomiske doktrinhistorie er i dag mere indholdsrig end både den politologiske og den sociologiske og er desuden det sted, hvor de mest fundamentale problemstillinger med betydning for alle samfundsvidenskaber diskuteres.

(2) Grænserne mellem de økonomiske og politiske subsystemer bliver til stadig mere flydende. Det samme gør grænserne mellem de to discipliner. I dag studerer økonomer emner som blot før ét eller to årtier siden eksklusivt tilhørte politologien; ligeså har økonomiske metoder og teorier bredt sig til politologien.

Bogen er også et godt eksempel på, hvorfor grundlægsproblemerne i den økonomiske teori ikke på nogen måde er specifikke, men tværtimod gælder generelt for alle samfundsvidenskaber.

Bogen indeholder ni artikler, hvoraf fem tager udgangspunkt i økonomisk doktrinhistorie, én i sociologisk, én i politologisk og én i socialfilosofien. Den sidste, »Tekniske standarder som institutioner« af Tore Kristensen, falder efter min mening uden for bogens generelle sammenhæng: neo-institutionalismen som forskningsprogram.

Siden slutningen af 1970'erne har institutionel analyse bredt sig ad mindst to kanaler til såvel økonomien, politologien som organisationsteori og sociologien. Den første kanal er den interne debat i økonomisk teori om grundlægsproblemerne i det neo-klassiske paradigme. Den anden er socialfilosofien og dens forsøg på at integrere sprogfilosofi med klassisk europæisk sociologi og samfundsanalyse. Begge kanaler synes aktuelt at udvikle sig i retning af to karakteristisk forskellige doktriner inden for institutionel analyse.

Den første er en ny-institutionalistisk doktrin baseret på en kritik af, men også en stadig fastholdelse af fundamentale præmisser for det neo-klassiske paradigme inden for økonomisk teori. Vigtige navne er her: F.A. Hayek, Douglas North, Richard R. Nelson, Sidney G. Winter og Oliver E. Williamson. Den anden er en neo-institutionalistisk doktrin i et samspil mellem organisationsteori, antropologi, politisk videnskab og økonomisk teori. Vigtige navne er her: Amitai Etzioni, James G. March, Johan P. Olsen, Mary Douglas, Eric A. Nordlinger og Theda Skocpol.

Sondringen mellem en ny- og en neo-institutionalistisk doktrin er ikke foretaget i bogen. Derimod udpeger både Richard N. Langlois og Christian Knudsen samt Nikolaj Juul Foss, Agnete Raaschou-Nielsen og Heine Andersen en række af de allervigtigste grundlægsproblemer, der adskiller de to doktriner. Det drejer sig om forskelle mellem et forklarende (kausalistisk) og et fortolkende (hermeneutisk) videnskabsideal; om metodisk individualisme versus institutionel individualisme. Det drejer sig om »naturlig« evolution i forhold til intentionel eller inkrementel forandring; om statiske (exogene) institutioner over for (en endogeniseret)

Christian Knudsen (red.), *Institutionalismen i samfundsvidenskaberne*, København: Samfundslitteratur, 1989, 274 s., 190,00 kr.

Denne bog giver mindst to gode grunde til, at politologer bør studere økonomisk teori og helst økonomisk doktrinhistorie:

(1) Den økonomiske doktrinhistorie er i dag mere indholdsrig end både den politologiske og den sociologiske og er desuden det sted, hvor de mest fundamentale problemstillinger med betydning for alle samfundsvidenskaber diskuteres.

(2) Grænserne mellem de økonomiske og politiske subsystemer bliver til stadig mere flydende. Det samme gør grænserne mellem de to discipliner. I dag studerer økonomer emner som blot før ét eller to årtier siden eksklusivt tilhørte politologien; ligeså har økonomiske metoder og teorier bredt sig til politologien.

Bogen er også et godt eksempel på, hvorfor grundlægsproblemerne i den økonomiske teori ikke på nogen måde er specifikke, men tværtimod gælder generelt for alle samfundsvidenskaber.

Bogen indeholder ni artikler, hvoraf fem tager udgangspunkt i økonomisk doktrinhistorie, én i sociologisk, én i politologisk og én i socialfilosofien. Den sidste, »Tekniske standarder som institutioner« af Tore Kristensen, falder efter min mening uden for bogens generelle sammenhæng: neo-institutionalismen som forskningsprogram.

Siden slutningen af 1970'erne har institutionel analyse bredt sig ad mindst to kanaler til såvel økonomien, politologien som organisationsteorien og sociologien. Den første kanal er den interne debat i økonomisk teori om grundlægsproblemerne i det neo-klassiske paradigme. Den anden er socialfilosofien og dens forsøg på at integrere sprogfilosofi med klassisk europæisk sociologi og samfundsanalyse. Begge kanaler synes aktuelt at udvikle sig i retning af to karakteristisk forskellige doktriner inden for institutionel analyse.

Den første er en ny-institutionalistisk doktrin baseret på en kritik af, men også en stadig fastholdelse af fundamentale præmisser for det neo-klassiske paradigme inden for økonomisk teori. Vigtige navne er her: F.A. Hayek, Douglas North, Richard R. Nelson, Sidney G. Winter og Oliver E. Williamson. Den anden er en neo-institutionalistisk doktrin i et samspil mellem organisationsteori, antropologi, politisk videnskab og økonomisk teori. Vigtige navne er her: Amitai Etzioni, James G. March, Johan P. Olsen, Mary Douglas, Eric A. Nordlinger og Theda Skocpol.

Sondringen mellem en ny- og en neo-institutionalistisk doktrin er ikke foretaget i bogen. Derimod udpeger både Richard N. Langlois og Christian Knudsen samt Nikolaj Juul Foss, Agnete Raaschou-Nielsen og Heine Andersen en række af de allervigtigste grundlægsproblemer, der adskiller de to doktriner. Det drejer sig om forskelle mellem et forklarende (kausalistisk) og et fortolkende (hermeneutisk) videnskabsideal; om metodisk individualisme versus institutionel individualisme. Det drejer sig om »naturlig« evolution i forhold til intentionel eller inkrementel forandring; om statiske (exogene) institutioner over for (en endogeniseret)

institutionel historie, og om nødvendigheden af at sondre mellem institutionstyper i stedet for at arbejde med et alment institutionsbegreb.

De sidstnævnte artikler er fortrinlige gennemgange af sådanne grundlagsproblemer. Særligt artiklerne af Langlois, Knudsen og Foss skal fremhæves for præcise og spændende argumenter for nødvendigheden af, at den institutionelle analyse lægger vægt på institutionel genese (institutionalisering) og på et hermeneutisk videnskabsideal.

Heine Andersens artikel er en velskreven kritik af funktionalistiske forklaringsformer med udgangspunkt i Talcott Parsons. Raaschou-Nielsen tager et vigtigt skridt videre ved at inddrage et faktisk historisk materiale (landsbyfællesskabets opløsning og fabriksvæsenets dannelse i Danmark) til forklaring af institutionalisering. Særligt det sidste bidrag viser med al tydelighed de problemer (og gevinster), der er ved, at den institutionelle analyse inddrager et historievidenskabeligt materiale. Sammen med de øvrige bidrag viser det også, at den institutionelle analyse har ambitioner om at opbygge en generel historieteori om forholdet mellem struktur og aktør og derfor nødvendigvis må gå på tværs af de traditionelle disciplinrænser mellem økonomi, politik og kultur.

På denne baggrund er det da også kritisabelt, at spørgsmålet om den tværdisciplinære ambition ikke rejses i bogen, men at grænserne mellem disciplinerne tværtimod opretholdes gennem den tydelige adskillelse af økonomiske, politologiske og sociologiske bidrag. I stedet for at acceptere de eksisterende grænser mellem disciplinerne synes en institutionel analyse bundet til på egne præmisser at definere nye grænser mellem disse.

Til trods for sine meritter kan bogen ikke udgøre nogen generel introduktion til institutionel analyse. Hertil har den en række slående mangler. Det politologiske bidrag kommer for hurtigt over beskrivelsen af institutionalistiske bidrag inden for politisk videnskab og statsteori. Særligt påfaldende er det, at den statscentrerede teori (Nordlinger mv.) og debatten herom, ligesom den neo-marxistiske statsteori er udeladt. Det socialfilosofiske bidrag indeholder flere gode pointer, men er nærmest rensat for argumenter. Enkelte af bidragene er kun marginalt interessante for bogens tema (Tore Kristensen om tekniske standarder) eller alt for kortfattede og upointerede (Lars Herlitz om økonomisk historie). Endelig kunne flere af bidragene med udbytte være omskrevet og gjort mere pædagogiske (særligt Foss' bidrag er til tider irriterende opstyltet).

Ove K. Pedersen

Center for Offentlig Organisation og Styring

Satish Kumar (ed.), *Yearbook on India's Foreign Policy 1989*, New Delhi, Newbury Park, London: Sage Publications, 1990, 262 s.

Studier af udenrigspolitikken for tredjeverdenslande er sjældne. En af årsagerne hertil er, at det ofte kan være vanskeligt at opspore systematiske oplysninger, der